DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.49

УДК 349.42

С.І. МАРЧЕНКО, Х.С. ПЕТРИНА

Світлана Іванівна Марченко, кандидат юридичних наук, доцент, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ORCID: 0000-0001-9169-3233

Христина Сергіївна Петрина, студентка магістратури Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

ORCID: 0000-0002-9442-399X

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИНОГРАДАРСТВА ТА ВИНОРОБСТВА В УКРАЇНІ ТА МОЛДОВІ

Постановка проблеми. Виноградарство та виноробство в Україні є традиційними галузями сільсько-господарського виробництва та перспективними видами аграрного бізнесу, «які з давніх часів забезпечують населення цінними та незамінними продуктами харчування, переробну промисловість - сировиною та відіграють важливу роль у наповненні державного та місцевих бюджетів»¹.

Відносини у сфері виноградарства та виноробства врегульовано Законом України «Про виноград та виноградне вино», що є свідченням пріоритетності та важливості розвитку зазначеного сектора економіки. Водночас, незважаючи на наявність спеціального правового регулювання, наразі стан виноградарства та виноробства в Україні характеризується негативними показниками. Як зазначається в Галузевій Програмі розвитку виноградарства та виноробства України на період до 2025 року, яку затверджено наказом Міністерства аграрної політики України, Української академії аграрних наук від 21 липня 2008 р. № 444/74, та в економічній літературі, в Україні постійно скорочуються площі виноградних насаджень (за останнє десятиріччя – на 46,3 %), збільшується їх зрідженість, зменшується врожайність (майже у 2–3 рази нижча тієї, що можуть забезпечувати природна родючість ґрунту та потенційні можливості рослин). Сировинна база виноградарства не забезпечує потреби виноробства, що виражається у дефіциті сировини, її високій ціні, невідповідності сучасним вимогам сортового складу виноградних насаджень, наслідком цього стало збільшення імпорту вин та виноматеріалів².

Зазначене свідчить про необхідність вдосконалення законодавства у сфері виноградарства та виноробства, в тому числі і з урахуванням зарубіжного досвіду. Для проведення порівняльного аналізу обрано законодавство Республіки Молдови як однієї із пострадянських країн, яка має схоже історичне минуле з Україною, а наразі належить до країн лідерів у сфері виноградарства та виноробства. Згідно зі Статистичним звітом Міжнародної організації виноградарства та виноробства про Світове Виноградарство за 2019 р., Молдова займає 13 місце в світі за площею виноградників, тоді як Україна знаходиться аж на 30. Окрім того, на відміну від України, а також таких знаних світових лідерів у сфері виноградарства та виноробства, як Іспанія, Франція, Португалія, Аргентина, за період з 2014 р. по 2018 р. площа виноградників в Молдові збільшилась і в загальному приріст площі виноградників має додатні значення, тоді як у вказаних країнах він є нульовим або взагалі від'ємним. Також, на відміну від України, Молдова є одним із основних експортерів вина в світі із загальним об'ємом експорту 1,4 мільйона гектолітрів у 2018 році³.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження окремих питань правового регулювання виноградарства та виноробства знайшли відображення в наукових працях вітчизняних науковців, серед яких, зокрема: Х.А. Григор'єва, Т.О. Коваленко, С.І. Марченко, В.А. Поліщук, Я.О. Самсонова, М.В. Шульга, В.В. Янчук та ін. Проте в роботах даних вчених не приділяється належна увага висвітленню зарубіжного досвіду правового регулювання виноградарства та виноробства.

Джерельною базою для проведення дослідження стали нормативно-правові акти України та Молдови в сфері виноградарства та виноробства.

Формулювання мети статті. Враховуючи викладене, метою даної статті буде проведення порівняльного аналізу правового регулювання виноградарства та виробництва вина в Україні та Молдові, зокрема на прикладі Закону України «Про виноград та виноградне вино» від 16 травня 2005 р. (у редакції від 1 січня 2019 р.) та Закону Республіки Молдова «Про виноград та вино» від 10 березня 2006 р. (у редакції від 27 жовтня 2017 р.) та формулювання пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності законодавства України в досліджуваній сфері.

© С.І. Марченко, Х.С. Петрина, 2019

* *Svitlana Marchenko, Ph.D. in Law, Associate Professor, Associate Professor of Taras Shevchenko National University of Kyiv*

** *Khrystyna Petryna, Master Student of Taras Shevchenko National University of Kyiv*

Виклад основного матеріалу. Відносини у сфері виноградарства та виноробства в Республіці Молдові стали предметом законодавчого регулювання вже в перші роки проголошення державної незалежності Молдови шляхом прийняття Закону «Про виноград та вино» від 2 червня 1994 р. № 132-ХІІІ. Це було зумовлено пріоритетним значенням виноградно-виноробної галузі в національній економіці, необхідністю відновлення площ виноградників, які були знищені під час антиалкогольної кампанії 80-х років минулого століття, та модернізацією галузі виноробства, адже Молдова є аграрно-індустріальною країною, а сільське господарство належить до провідних галузей національної економіки, «його частка у ВВП становить майже 15 %, а разом з переробною промисловістю сільськогосподарської сировини – близько 30 % обсягу ВВП і приблизно половина від загального обсягу експорту»⁴. Наразі основним законодавчим актом, який регулює відносини у сфері виноградарства та виноробства в Молдові, є Закон Республіки Молдови «Про виноград та вино» від 10 березня 2006 року. Структурно зазначений Закон складається з дев'яти глав, які включають 37 статей, у тому числі Перехідні та заключні положення. Умовно за змістом можна виділити три частини: загальну, основну та заключну. Питання, які зазвичай включають до преамбули нормативно-правового акта, викладені в ст. 1 Закону (предмет, мета та сфера застосування закону). Також у загальній частині дається тлумачення основних понять, які використовуються в законі, та визначено виробників товарної виноградно-виноробної продукції. Основна частина регламентує правові, економічні та соціальні основи в галузі виноградарства та виноробства. У заключній частині врегульовано особливості набуття та втрати чинності нормативно-правовим актом.

Аналізуючи національне законодавство України у сфері виноградарства та виноробства, варто зазначити, що Закон України «Про виноград та виноградне вино» від 16 травня 2005 р. складається з Преамбули, п'яти розділів, які об'єднують 15 статей, у тому числі Прикінцеві положення. Правові питання виноградарства та виноробства врегульовано не пропорційно. Основна частина присвячена правовим питанням виноробства (ст. ст. 4–13 Закону), правовому регулюванню відносин безпосередньо у сфері виноградарства присвячено лише дві статті.

Аналіз законодавства України та Молдови у сфері виноградарства й виноробства показав, що в Законі Молдови влучно сформульовано його основну мету, яка об'єднує досягнення не лише правових та економічних результатів, а наголошує й на соціальних основах у сфері виноградарства та виноробства. Зокрема, метою Закону є: «а) захист економічних інтересів держави і суспільства в галузі виноградного розсадництва, виноградарства і виноробства; б) створення належних умов для виробництва товарного винограду, виноградного вина та іншої продукції на базі суслу і вина; с) прирівнювання до міжнародних вимог у виноградно-виноробній області; д) зміцнення образу Республіки Молдова як країни з виноградно-виноробними традиціями і збільшення експорту якісних вин; е) попередження і припинення фальсифікації виноградного вина і іншої продукції на базі суслу і вина; ф) підвищення культури споживання вина» (ст. 1).

У Преамбулі Закону України «Про виноград та виноградне вино» не визначено мети, а лише зазначається, що Закон спрямований на посилення боротьби з фальсифікацією виноробної продукції в Україні.

Значна увага в законодавстві обох країн приділена понятійно-термінологічному апарату. Адже «термінологія, як один з засобів юридичної техніки, має чи не вирішальне значення при формулюванні текстів нормативно-правових актів. Вживані терміни економлять мову останніх, зручні для оперування на практиці, надають інформацію для спеціалістів, містять великий узагальнюючий запас знань»⁵. За кількісною ознакою Закон Молдови «Про виноград та вино» містить тлумачення 85 термінів, з них 18 – у сфері виноградарства, Закон України «Про виноград та виноградне вино» – 40 термінів, з них – лише дев'ять стосуються виноградарства. Переважна більшість термінів присвячена визначенню різних видів вин. Варто зазначити, що термінологія національного законодавства постійно удосконалюється. Початкова редакція Закону «Про виноград та виноградне вино» 2005 р. містила 33 терміни, змінами, внесеними Законом України № 3427 від 9 лютого 2006 р. 21 термін було викладено в новій редакції та доповнено ст. 7 термінами. У назві Закону Молдови «Про виноград та вино», на відміну від законодавства України, відсутнє словосполучення «виноградне вино», що варто підтримати, оскільки відповідно до законодавства ЄС вином може називатись лише напій, виготовлений з винограду. Водночас у змісті Закону «Про виноград та вино» активно вживається словосполучення «виноградне вино».

У Законі Республіки Молдова «Про виноград та вино» значна увага приділяється правовим питанням виноградного розсадництва та виноградарства. При цьому правове регулювання виноградарства здійснюється не лише з позиції сировинної бази для виноробства, як це має місце в законодавстві України. Так, регламентуються відносини у сфері виробництва, переробки та реалізації матеріалу для розмноження винограду і виноградного посадкового матеріалу, товарного винограду столових та технічних сортів. Зокрема, на законодавчому рівні визначені вимоги до виноградних господарств, які здійснюють виробництво та/або реалізацію матеріалу для розмноження винограду і виноградного посадкового матеріалу (ст. 9 зазначеного Закону), така діяльність підлягає ліцензуванню. Регламентується порядок закладки виноградних насаджень (ст. 10), строк експлуатації, порядок списання та викорчовування виноградних насаджень залежно від їх виду (ст. 12) тощо. В Україні зазначені питання частково є предметом регулювання Закону України «Про насіння та садивний матеріал», а також численних підзаконних нормативно-правових актів.

Особливістю правового регулювання виробництва вина в Республіці Молдова є те, що Законом Молдови «Про внесення змін до деяких законодавчих актів» № 34 від 17 березня 2017 р. до ряду законів Республіки Молдова було внесено зміни, якими вино було визнано продуктом харчування і виведено з-під сфери регулювання законодавства про алкогольні напої. Зокрема, ч. 1 ст. 2 Закону Республіки Молдова «Про виробниц-

тво і обіг етилового спирту і алкогольної продукції» № 1100/2000 було викладено в такій редакції: ««(1) Даний закон регулює відносини, що виникають в галузі виробництва і обігу етилового спирту і алкогольної продукції, за винятком вина, продукції, отриманої на основі суслу, і ароматизованої виноградно-виноробної продукції в значенні Закону про виноград і вино № 57/2006, і є обов'язковим для виконання всіма суб'єктами, що діють в цій галузі»⁶.

Окрім того, Законом Молдови від 17 березня 2017 р. передбачено викладення п. 7 ч. 1 ст. 8 Закону «Про регулювання підприємницької діяльності шляхом ліцензування» № 451/2001⁷, виключивши виробництво та/або зберігання, оптову реалізацію вина, продукції, отриманої на основі суслу, і ароматизованої виноградно-виноробної продукції з переліку видів діяльності, які підлягають ліцензуванню.

Отже, з аналізу зазначених норм законодавства Республіки Молдова можна дійти висновку, що в Молдові виробництво вина більше не підлягає ліцензуванню, так само з виробників і продавців вина знімаються обмеження щодо часу продажу вина та стосовно реклами, які застосовні до алкогольних напоїв, а також впроваджено інші сприятливі умови господарювання. Однак варто також звернути увагу на наявність певної колізії, зокрема, окремі статті Закону «Про виноград та вино» не приведені у відповідність до чинного законодавства та зазначають про необхідність наявності ліцензії для виробників виноградного вина та іншої продукції на базі суслу і вина. Згідно зі ст. 3 зазначеного Закону «... виробники виноградного вина та іншої продукції на базі суслу і вина є власниками відповідних ліцензій».

Щодо законодавчого регулювання виробництва вина в Україні, то відповідно до ст. 1 Закону «Про виноград та виноградне вино» вино належить до алкогольних напоїв, вироблених з винограду, а згідно з п. 7 ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» виробництво і торгівля алкогольними напоями, безумовно, підлягають ліцензуванню.

Стосовно питання ліцензування варто звернути увагу на вимоги, що ставляться до виробників вина та самого процесу виробництва в Молдові. Відповідно до вже згадуваної ст. 3 Закону Молдови «Про виноград та вино» вони зводяться до такого: виробники товарної виноградно-виноробної продукції (як юридичні, так і фізичні особи) мають володіти, залежно від обставин, виноградними насадженнями площею понад 0,15 гектара, технічними і технологічними засобами для виробництва матеріалу для розмноження винограду і виноградного посадкового матеріалу, товарного винограду, виготовлення виноградного вина та іншої продукції на базі суслу і вина та бути власниками відповідних ліцензій. Відповідно до ч. 1 ст. 21 цитованого Закону «суб'єкти, які виробляють, зберігають, реалізують в роздріб вино, продукцію, отриману на основі суслу, продукцію, отриману на основі вина, виробляють і реалізують виноград, що використовується як сировина у виноробстві, повинні бути зареєстровані у Виноградно-виноробному реєстрі». Цікаво, що ч. 2-1 цієї ж статті встановлює факультативність технологічних документів при вирощуванні винограду та виробництві вина.

Щодо суб'єктів виноробства в Україні, то відповідно до ст. 4 Закону України «Про виноград та виноградне вино» виробництво виноробної продукції здійснюється суб'єктами підприємницької діяльності незалежно від форм власності за наявності в них ліцензії. Під час виробництва виноматеріалів та інших продуктів виноробства здійснюються органолептичний, хімічний і мікробіологічний контроль якості сировини і готової продукції та ведеться відповідна технологічна документація.

Підприємства, які займаються переробкою винограду, зобов'язані щорічно після завершення сезону виноробства, але не пізніше 1 грудня, надавати центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, інформацію за встановленою ним формою щодо обсягів переробки винограду, виробництва виноматеріалів у груповому асортименті, використання та залишків спирту.

На відміну від Молдови, в Україні відсутні факультативні документи щодо регулювання виробництва вина. Так, відповідно до ч. 1 ст. 5 Закону України «Про виноград та виноградне вино» вина і коньяки України виготовляються згідно з правилами виробництва і зберігання тихих вин, правилами виробництва і зберігання ігристих та шампанських вин, правилами виробництва коньяків України, відповідними стандартами і технологічними інструкціями, які затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, політики у сфері сільського господарства. Для виготовлення вин і коньяків України застосовуються матеріали та речовини українського та/або неукраїнського походження без будь-яких обмежень щодо часток їх використання у виробництві, дозволені для використання нормативними документами та Головним державним санітарним лікарем України.

Значною перевагою молдавського законодавства у сфері виноробства є те, що воно вже адаптоване до вимог ЄС щодо охорони географічних зазначень, тоді як Закон України «Про виноград та виноградне вино» досі містить такі поняття, як коньяки України, шампанське України тощо.

У сфері відповідальності за порушення законодавства в галузі виноробства Закон України «Про виноград та виноградне вино», на нашу думку, є більш прогресивним за Закон Молдови «Про виноград та вино», в якому питанням відповідальності присвячено главу 8 – Санкції. Однак її положення мають декларативний характер та встановлюють лише види правопорушень і не визначають форму, вид та розмір відповідальності за їх вчинення.

Наомість ст. 15 Закону України «Про виноград та виноградне вино» містить детальне регулювання відповідальності за порушення вимог цього закону. Зокрема, визначено правопорушення, за які до суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб застосовуються фінансові санкції, їх розмір, правові наслідки застосування фінансових санкцій та порядок їх застосування.

Вартим уваги є інституційне забезпечення правового регулювання виноробства в Молдові. У 2010 р. в Молдові ліквідували Агентство вин, яке було урядовою структурою. Для ефективного управління галуззю створили Національне бюро винограду і вина. Це державно-приватне партнерство, перший такий досвід в Молдові. У загальну структуру організації входять представники асоціацій, виноробних регіонів, виробництв, професійних організацій винограду і вина, а також сомельє. Стратегічні рішення приймаються на координаційній раді з 12 осіб, дев'ять учасників якого – з приватного сектора, троє – з уряду.

Основні завдання Бюро – це реалізація державної політики в галузі виноробства, аналіз і створення інформаційних баз даних для того, щоб економічні агенти мали інформацію для правильного прийняття рішень на ринку, просування національного бренду «Вино Молдови – жива легенда», диверсифікації експорту, управління виробництвом вин із захищеним географічним позначенням. Впровадження інноваційних технологій, підвищення кваліфікації, поширення інформації економічного, технологічного та законодавчого характеру – це основні завдання та місії. Фінансується діяльність Бюро з Фонду розвитку винограду і вина та держбюджету 50 % на 50 %⁸.

Висновки. Отже, на нашу думку, запорукою успішного розвитку виноробства в Молдові є якісне інституційне забезпечення, приведення законодавства до вимог ЄС та СОТ, а також дерегуляція зазначеної діяльності, що підвищує її інвестиційну привабливість. Саме ці риси варто було б запозичити українському законодавцю при регулюванні відносин у сфері виноробства.

¹ Правове регулювання господарської діяльності в агропромисловому комплексі України : навч. посіб. / Коваленко Т.О., Марченко С.І. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 296 с. С. 116.

² Белоус І.В. Стратегія розвитку виноградарства і виноробства України та передумови виходу їх продукції на світовий ринок. Одеса : ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є. Таїрова», 2014. 23 с.

³ OIV Statistical Report on World Vitiviniculture (OIV, 2019).

⁴ Україна на 8 місці у рейтингу найрозвинутіших аграрних країн. URL: <https://agropolit.com/news/172-ukrayina-na-8-misti-si-u-reytingu-nayrozvinutishih-agrarnih-krayin>

⁵ Трихліб К.О. Термінологічні колізії в нормотворчій діяльності. *Теорія і практика правознавства* : електрон. наукометр. фак. вид. 2011. Т. 1. № 1. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/62242/57832> (дата звернення: 13.12.2019).

⁶ Про внесення змін до деяких законодавчих актів: Закон Республіки Молдова від 17.03.2017 р. № 34. *Monitorul Oficial*. № 109–118. Ст. 165. URL: <http://lex.justice.md/ru/369742%20/>

⁷ Про регулювання підприємницької діяльності шляхом ліцензування: Закон Республіки Молдова від 30.07.2001 р. № 451. *Monitorul Oficial*. № 26–28. Ст. 95. URL: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=313293&lang=2>

⁸ 10-летний путь Молдовы в реформировании виноградно-винодельческой отрасли: от упадка до вхождения в пятерку крупнейших поставщиков вина в ЕС. *Напои. Технології та інновації*. 2018. URL: <http://techdrinks.info/ru/news/10-letnyy-put-moldovy-v-reformirovaniy-vynogradno-vynodelcheskoy-otrasly-ot-upadka-do-vkhozhdenniya-v-pyatrku-krupneyshikh-postavshchikov-vyna-v-es>

References:

Kovalenko, T.O., Marchenko, S.I. (2015). *Pravove rehuliuвання hospodarskoi diialnosti v ahropromyslovomu kompleksi Ukrainy* : navch. posibnyk. K. : Yurinkom Inter [in Ukrainian].

Belous, I.V. (2014). *Stratehiia rozvytku vynohradarstva i vynorobstva Ukrainy ta peredumovy vykhodu yikh produktsii na svitovy rynek*. Odesa : NNTS «Instytut vynohradarstva i vynorobstva im. V.Ye. Tairova» [in Ukrainian].

OIV Statistical Report on World Vitiviniculture (OIV, 2019).

Ukraine na 8 misti u reytynhu nairozvyutishykh ahrarnykh krain. URL: <https://agropolit.com/news/172-ukrayina-na-8-mistsiu-reytingu-nayrozvinutishih-agrarnih-krayin> [in Ukrainian].

Trykhlіb, K.O. (2011). Terminologichni kolizii v normotvorchii diialnosti. *Teoriia i praktyka pravoznavstva* : elektron. nauko-metr. fakh. vyd. T. 1, 1. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/62242/57832> [in Ukrainian].

Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv: Zakon Respubliki Moldova vid 17.03.2017 r. № 34 *Monitorul Oficial* № 109–118. St. 165. URL: <http://lex.justice.md/ru/369742%20/> [in Russian].

Pro rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti shliakhom litsenzuvannia: Zakon Respubliki Moldova vid 30.07.2001 r. № 451 *Monitorul Oficial* № 26–28 st. 95. URL: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=313293&lang=2> [in Russian].

10-letniy put Moldovy v reformirovaniі vinogradno-vinodelcheskoy otrasli: ot upadka do vkhozhdenniya v pyaterku krupneyshikh postavshchikov vina v ES. *Napoi. Tekhnologii ta innovatsii*. 2018. URL: <http://techdrinks.info/ru/news/10-letnyy-put-moldovy-v-reformirovaniy-vynogradno-vynodelcheskoy-otrasly-ot-upadka-do-vkhozhdenniya-v-pyatrku-krupneyshikh-postavshchikov-vyna-v-es> [in Russian].

Резюме

Марченко С.І., Петрина Х.С. Порівняльний аналіз правового регулювання виноградарства та виноробства в Україні та Молдові.

У статті представлено результат порівняльно-правового аналізу нормативного регулювання відносин у сфері виноградарства та виноробства України та Молдови на прикладі галузевого закону кожної із країн. Зокрема, було виявлено переваги та недоліки формування понятійного апарату в досліджуваних країнах, загальних підходів до регулювання відносин виноградарства та виноробства, наприклад, щодо ліцензування, обов'язковості та факультативності норм технічного регулювання, відповідальності за порушення у відповідній сфері, проведено порівняльний аналіз системи інституційно-функціонального забезпечення вирощування винограду та виробництва вина, а також деяких інших аспектів.

Ключові слова: виноградарство, виноробство, правове регулювання, порівняння, продукт харчування, відповідальність, ліцензування.

Резюме

Марченко С.И., Петрина К.С. Сравнительный анализ правового регулирования виноградарства и виноделия в Украине и Молдове.

В статье представлен результат сравнительно-правового анализа нормативного регулирования отношений в сфере виноградарства и виноделия Украины и Молдовы на примере отраслевого закона каждой из стран. В частности, было выявлено преимущества и недостатки формирования понятийного аппарата в исследуемых странах, общих подходов к регулированию отношений виноградарства и виноделия, например, касательно лицензирования, обязательности и факультативности норм технического регулирования, ответственности за нарушения в соответствующей сфере, проведен сравнительный анализ системы институционально-функционального обеспечения выращивания винограда и производства вина, а также некоторых других аспектов.

Ключевые слова: виноградарство, виноделие, правовое регулирование, сравнение, продукт питания, ответственность, лицензирование.

Summary

Svitlana Marchenko, Khrystyna Petryna. Comparative analysis of legal regulation of viticulture and winemaking in Ukraine and Moldova.

The article presents the result of comparative analysis of the normative regulation of relations in the field of viticulture and winemaking in Ukraine and Moldova. The research is based on comparison of the Law of Ukraine "On Grapes and Grape Wine" and the Law of the Republic of Moldova "On Grapes and Wine".

The Law of the Republic of Moldova "On Grapes and Wine" consists of 9 chapters and 37 articles, including Transitional and Final Provisions. The main part of all articles regulates the legal, economic and social basis of viticulture and winemaking.

The Law of Ukraine "On Grapes and Grape Wine" consists of a Preamble, 5 chapters that combine 15 articles, including the Final Provisions. And the legal issues of viticulture and winemaking are regulated disproportionately, because legal regulation of viticulture is covered only in two articles.

In Moldova, the legal regulation of viticulture is carried out not only from the prospective of the raw material base for winemaking, as it is in Ukrainian legislation, but also regulates relations in the field of production, processing and sale of grape propagation and planting material, marketable grapes of table and technical varieties.

According to the recent changes, wine production is no longer subject to licensing in Moldova, as well as to other restrictions related to advertising, time limits for sale etc. However, this issue remains problematic, since not all laws in Moldova were amended in accordance with the said changes.

The Law of Moldova, is already adapted to EU requirements for the protection of geographical indications, while the Law of Ukraine "On Grapes and Grape Wine" still contains such terms as cognacs of Ukraine, champagne of Ukraine, etc.

The institutional support of the legal regulation of winemaking in Moldova is noteworthy. The main body in this field is the National Bureau of Grapes and Wine based on the public private partnership.

The above advantages of legal regulation in the field of viticulture and winemaking should be adopted in Ukrainian legislation.

Key words: viticulture, winemaking, legal regulation, comparison, food, responsibility, licensing.

DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.50

УДК 342.9

В.Е. ЗАЛЄВСЬКИЙ

**Владислав Едуардович Залєвський, аспірант
Харківського національного університету
ім. В.Н. Каразіна***

ORCID: 0000-0002-3440-9440

**СФЕРА ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ЯК СКЛАДОВА ПРЕДМЕТА
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

Постановка проблеми. Земельні відносини є одним із найбільших за обсягом масивів врегульованих нормами права суспільних відносин, до яких залучено абсолютну більшість як приватних, так і публічних суб'єктів права. Але завдяки розмаїттю таких суб'єктів та відмінностям у їх правовому статусі правове регулювання земельних відносин використовує методи, властиві як цивільному, так і адміністративному праву. Крім того, в межах земельного права наголошується на існуванні власного методу правового регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням адміністративно-правового регулювання земельних відносин присвячено досить багато робіт, зокрема таких вчених, як Є.О. Гладкова, М.Р. Ковальський, В.В. Пахомов, М.В. Шульга, О.І. Невмержицький, Д.В. Бусуйок та інших. У відповідних роботах з позицій науки адміністративного права акцентується увага на тому, що значна частина відносин, які своїм предметом мають землю та пов'язані із землею явища, охоплюються саме адміністративним правом.

© В.Е. Залєвський, 2019

* *Vladyslav Zaliievskiy, Postgraduate student of V.N. Karazin Kharkiv National University*